

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ВІД ТРАДИЦІЙ ДО НОВАЦІЙ

Матеріали з досвіду роботи ЦБС м. Ізюм

Харків – 2009

ББК 78.34
В 42

Від традицій до новацій: Матеріали з досвіду роботи ЦБС м. Ізюм / Упр. культури і туризму Харк. облдержадмін., Харк. обл. універ. наук. б-ка; Уклад. М.С. Овасапова. – Х.: ХОУНБ, 2009.

Інформаційний випуск “Від традицій до новацій” присвячений проведенню в Ізюмській міській ЦБС конкурсу на кращу книжкову виставку. Поданий матеріал стане у нагоді бібліотекарям від центральної бібліотеки - до сільської.

Відповідальна за випуск: Н.І.Шостко
Редактор: Л.М. Федотова
Укладач: М.С. Овасапова

Не все підлягає переоцінці: майстерність та професіоналізм, як завжди виділяють значимість людини в суспільстві. Творчий підхід до роботи, високий професіоналізм, досвід – все це допомагає працівникам міських бібліотек гідно відповідати вимогам часу: бути потрібним в кожному населеному пункті нашого міста. А привабливий вигляд бібліотек сьогодні багатогранний. Адже бібліотека потрібна людям, як джерело інформації, як шлях до душі кожної людини. Бібліотекарі створюють для своїх читачів комфортне середовище, щоб зали бібліотек стали відкритими для всіх тих, кому потрібна книга, психологічне розвантаження.

Бібліотеки міської ЦБС не обмежуються сьогодні традиційними формами роботи, а шукають нові шляхи популяризації бібліотечних фондів і розповсюдження знань у суспільстві.

Ці проблеми обговорювалися бібліотечними працівниками на семінарі - “Нові форми роботи з читачами бібліотек, як фактор популяризації книги”. На семінарі були розглянуті такі питання:

- інтерактивні форми роботи в бібліотеці;
- які інтереси впливають на вибір масової та інформаційної роботи;
- яким формам надається перевага;
- застосування діалогових технологій у бібліотечній роботі.

Учасники семінару ознайомилися з інтерактивною виставкою дитячої бібліотеки-філії №2, на базі якої було проведено семінар.

Після семінару було винесено рішення провести серед міських бібліотек конкурс на кращу книжкову виставку.

У вересні в Центральній бібліотеці пройшов практикум “Книжкова виставка: традиції та новації”. Бібліотекарі розбирали теми, які потім впроваджували в практику своєї роботи при оформленні книжкових виставок:

- нестандартні підходи до організації виставок;
- книжкова виставка, як складова позитивного іміджу бібліотеки;
- професіоналізм і творча різноманітність.

Проходив конкурс з квітня по грудень 2008 р. Участь приймали всі бібліотеки міста: ЦБ та 5 філій. Працівники підійшли до оформлення виставок творчо, кожен зі своєю фантазією, своїми задумками.

Основна мета конкурсу – пробуджувати у читачів інтерес до літератури, розкривати книжкові фонди бібліотеки, а також, щоб вони викликали у читачів бажання сперечатись, роздумувати, та ін.

Методичним відділом були розроблені критерії та вимоги до оформлення книжкових виставок, за якими журі відзначали переможців. (Додаток 1).

До складу журі увійшли працівники ЦБС: провідний методист Корчинська В.Б., бібліотекар відділу обслуговування Толста С.М., головний спеціаліст управління культури Коловоротна М.О., методист міського відділу освіти Жувако І.В. Члени журі за графіком відвідали всі бібліотеки і виявили дуже цікаві моменти у підготовці до конкурсу. Адже підготовка і оформлення книжкової виставки являють собою складну і відповідальну роботу, журі хотілося визнати, наскільки виправдані затрати сил і часу, наскільки ефективна та чи інша виставка.

Журі відзначили різноманітність книжкових виставок за тематикою, яскравістю оформлення, підбором цитат та літератури, ілюстрацій, цікавих заголовків.

За результатами конкурсу журі призначило:

1 місце – дитячий бібліотеці – філії №2 (Завідуюча Контробай О.Г.) за книжкові виставки: “Планета Земля – частина всесвіту” (Додаток 3), “ Увійди у природу другом”.

Ці книжкові виставки яскраво оформлені, підбрані цитати. Але головне тут, що книжки не стоять “мертво”, вони допомагають читачам (учням молодших класів) відповісти на ряд питань. А допомагає їм кіт Гарфілд, який водить по полицям. Це надзвичайно приваблює дітей, визиває зацікавленість до книжок. Це виставка – подорож. Наряду з книжками на полицях розміщені власноруч зроблені з паперу фігурки динозаврів. Біля кожної тварини стоїть табличка, виконана в формі листка з дерева, на якій зазначена назва динозавра та його короткий опис.

Цікава виставка “Увійди в природу другом” пропонує знайти тварину за слідом. За зображенням слідів тварин, які намальовані на картці, читачі шукають за допомогою книжок на виставці відповідну тварину. Це виставка – пошук. По книжковим виставкам бібліотекарі підготували захід “Урок після уроків”.

2 місце присвоєно Центральній бібліотеці за книжкову виставку “Коли приходять Новий рік”. (Бібліотекар читального залу Бірюкова Л.П.)

Виставка приваблює незвичайним оформленням: стилізовані морозні візерунки на склі, новорічна мішура, невеличка ялинка, вбрана новорічними іграшками.

Це виставка – свято, яка привертає до себе своєю яскравістю. Особливість її полягає в тому, що вона озвучена. Читачі мають змогу прослухати бесіди, веселі цікавинки про Новорічні свята.

3 місце посіла Центральна дитяча бібліотека. Привернула увагу читачів книжкова виставка “Біла казка зими” (Завідуюча Завгородня О.В.).

Розділи виставки охоплюють весь цикл зимових свят:

- Іде святий Микола;
- Новий рік святкує світ;
- Щедрий вечір – добрим людям;
- Зимова фантазія.

При проведенні заходів, бібліотекарі задавали питання, а відгадки діти підбирали з книжок на виставці. На виставці представлені цікаві аплікації, фігурки ангелів, ялинкові прикраси. Все це створює радісний, святковий настрій. Завершують книжкову виставку – дитячі малюнки, зимові букети – справжня зимова фантазія.

Заохочувальний приз одержала дитяча бібліотека – філія №1 (Завідуюча Щербатюк Л.В.)

На конкурс представлена виставка – мандрівка “Феєрія мандрів”.

Ця виставка знайомить читачів з країнами світу, з культурою та народними звичаями країн. А розпочинається книжкова виставка зверненням до читачів, картою Європи та інформаційним листом – “Що таке Євросоюз”. Кожен розділ виставки має назву країни, малюнок державного прапора, відомості про площу та

кількість населення. Окрім цього, розміщена карта цієї країни, художня та науково – популярна література про країну. Деякі книжки супроводжують сигнальні картки, наприклад: “Ти любиш сміятися і фантазувати? – Книга датського письменника Андерсена “Пригоди Невсідоміка” саме для тебе! Скоріше бери до рук книгу, бо на тебе вже чекають чудернацькі пригоди найхімернішого в світі Невсідоміка!”. На виставці представлені такі країни: Данія, Великобританія, Швеція, Нідерланди, Франція. Для того, щоб подорожі по країнам були більш цікавими, читачам пропонується пограти в настольні ігри: “У країні вікінгів”, “Навколо світу”. Не менш цікавою є виставка “Пригоди славнозвісних книг”. Це виставка – сюрпиз.

Міська бібліотека – філія №1 (Завідуюча Єньшина І.М.) представила книжкову виставку “Цікава астрологія”, а бібліотека – філія № 2 (Завідуюча Єварницька Т.Ф.) виставку “Поетична Слобожанщина”. Це виставка одного жанру. На ній представлена поезія наших земляків. Супроводжується вона фотографіями. Виставка не тільки задовольняє читацькі потреби, але й допомагає довідатися про нові книги певного жанру. Важливе значення мало також з’ясування думки читачів про виставку, цьому допоміг збір відгуків читачів.

Тематика виставок у бібліотеках відносно стабільна. Із року в рік відзначаються знаменні події і дати. Література з актуальних питань сучасності продовжує користуватись попитом і після закриття книжкової виставки з даної теми.

**Положення про проведення конкурсу на кращу книжкову виставку
бібліотек Ізюмської міської ЦБС**

1. Організатори:

- Ізюмська міська ЦБ
- Райком профспілки працівників культури

2. Мета проведення:

- популяризація книжкового фонду
- залучення читачів до читання
- знайомство з новинками та незаслужено забутими книжками
- виховання любові до читання та дбайливого ставлення до книги

3. Основні завдання конкурсу:

- забезпечення якісною інформацією
 - виховання духовності, моральності, загальної культури
 - виховання інформаційної та читацької культури
- Термін проведення: від травня по грудень 2008 року

4. Члени журі:

1. Коловоротна М.О. – головний спеціаліст управління культури м. Ізюма
2. Жувако І.В. – методист міського відділу освіти
3. Корчинська В.Б. – провідний методист ЦБ
4. Толста С.М. – бібліотекар відділу обслуговування ЦБ

5. Підготовка та проведення конкурсу:

- фінансування конкурсу здійснюється за рахунок коштів управління культури м. Ізюма і райкому профспілки робітників культури

6. Критерії оцінки книжкової виставки:

- актуальність тематики;
- цільове і читацьке призначення;
- диференційність;
- змістовність;
- стилістика;
- естетичність;
- інноваційний підхід;
- креативність;
- новаторство в оформленні;
- ефективність.

7. Нагородження переможців

- нагородження відбувається в святковій обстановці за участі місцевих ЗМІ та представників місцевої влади;

- за підсумками конкурсу встановлюється 1,2,3 місце, а також встановлюються заохочувальні призи.

“Планета Земля – частина всесвіту”

Книжкова виставка

“Тобі не конче потрібно ставати космонавтом - досить того, що ти відчуєш, який великий, прекрасний всесвіт, якою в його глибинах є Земля”.

І.Жук.

Розділ 1. “Планета, на якій ми живемо”.

На полиці представлена розгорнута карта світу, на нижньому плані якої зображені найцікавіші місця нашої планети.

Розділ 2. “Відкриття нових земель”.

Представлена література про знаменитих первопрохідців нових земель.

Розділ 3. “Доісторичні друзі”.

На полиці представлені власноруч зроблені з паперу фігурки динозаврів. Біля кожної тваринки стоїть табличка, виконана в формі листка з дерева, на якій зазначена назва динозавра та його короткий опис. Наприклад:

Трицераттор:

*Був рогатим, рогів мав він багато
І на носі, й над очима,
Захищався легко ними.*

Тиранозавр:

*Мав грізний вид
Їв він м'ясо на обід
Дуже гострі зуби мав,
Влучно ними полював.*

Стегозавр:

*Всі ночі і дні
Носив панцир на спині
На хвості шипи він мав
Ними ворогів лякав.*

Розділ 4. “Де залишив свій слід кіт Гарфілд? Знайди!”

На книжкових полицях за книгами, на деревцях за фігурками динозаврів, скрізь приховане зображення кота Гарфілда. Треба їх знайти та порахувати.

Розділ 5. “Нащадки динозаврів”.

В цьому розділі представлені книги та фотографії сучасних тварин, зовнішньо схожих на динозаврів. Тут також представлені малюнки, на яких зображено природу (учениці художньої школи Бережної Марини).

“Коли приходить Новий рік”

Книжкова виставка

Розділ 1. “Свято крізь призму років”.

Представлена література розповідає читачам історію новорічного свята в Україні.

Розділ 2. “Ми бажаєм щастя Вам!”

Цікаві новорічні історії, ігри, сценарії, тости, побажання – усе це ви знайдете на книжковій полиці.

Розділ 3. “Новорічний серпантин”.

В розділі надана література, про те, як зустрічають Новий рік в інших країнах.

Розділ 4. “Зустрічайте рік Бика”.

Для тих, хто бажає випередити долю – астрологічний прогноз на 2009 рік, література з астрології.

Розділ 5. “До святкового столу”.

Подана література розповідає про історію української кулінарії, також зібрані цікаві кулінарні рецепти українських страв.

Розділ 6. “Ностальгія”.

Особлива увага читачів була привернута до цього розділу. Література, розміщена в цьому розділі знайомить читачів з історією святкової листівки, як і коли вона прийшла до нас. Запропонована виставка озвучена. Читачі можуть ознайомитися з новорічними цікавинками, прослухавши аудіозапис (Додаток 5,6).

Новий рік

Ось і настав період, який особливо виділяється поміж свят українського народу – казковий, чарівний, коли може трапитись будь – яке неймовірне диво, час гадань і загадування бажань, час веселощів і безліч добрих традицій, які прийшли з глибини віків.

А чи знаєте ви історію, традиції, звичаї зимових свят?

Чи знаєте ви, що один із найдавніших новорічних подарунків знайдено археологами під час розкопок у Єгипті – йому понад 3 тисячі років. Це ваза, на якій руками майстра викарбувано: ”Початок доброго року”.

А святкові привітання - “З Новим роком! З Новим щастям!”, уперше були вимовлені десь 153-го року до н.е. Саме відтоді стародавні римляни започаткували традицію – обмінюватися новорічними подарунками з побажаннями удачі і щастя.

Чи знаєте ви, що Новий рік у Вавілоні був святом всездозволеності. Під час свята цар на кілька днів залишав місто – народ міг робити все, що тільки забажає.

А яке саме дерево, задовго до ялинки, обрали за новорічний символ наші пращури, східні слов’яни? За звичаєм, у Київській Русі до новорічного свята в діжках вирощували квітучі... вишні, біля яких запалювали свічки. І лише з 1699 року, після указу Петра I, будівлі почали прикрашати хвойними гілками – з вічнозеленими рослинами, ще давні народи пов’язували здоров’я й довголіття.

Указ Петра I мав на меті прищепити підданам основи етикету, доброзичливої поведінки. Він гласив: “...в знак доброго начинання и веселия поздравить друг друга с Новым годом, желая в делах благополучия и в семье благоденствия... Взрослым пьянства и мордобоя не учинять – на то других дней хватает...”

Чи знаєте ви, що в українській побут і культуру новорічне свято увійшло, як тісно пов’язане з християнськими традиціями. Про це нагадувало насамперед і прикрашання ялинки: за канонами православ’я, її верхівку вінчала “Віфлеємська зірка”. Кульки (раніше це були яблука) уособлювали заборонений плід, який скуштували наші предки Адам і Єва. А всілякі фігурні пряники, печиво та вафлі, нагадували про “прісні хлібці”, що вживалися при обряді причастя.

А українські дівчата, прибираючи 31 грудня в оселі, особливо ретельно підмітали під столом - якщо траплялося хлібне зерно – це віщувало заміжжя в Новому році. А щоб увесь рік були обнови, 1 січня вдягали все найкраще і протягом дня кілька разів переодягалися.

Чи знаєте ви, чому іграшкові прикраси скляні? Здавна ялинку прикрашали фруктами й солодощами – і ними пригощали дітей. Але, за легендою, бідний німецький складув, у котрого не знайшлося грошей на “смачненьке вбрання” для ялинки, щоб хоч чимось потішити своїх діток, зробив у 19 ст. “ласощі” зі скла. Невдовзі скляне ялинкове вбрання увійшло в моду, а згодом стало традицією.

Чи знаєте ви, що сніжинка – одна з найпоширніших прикрас до Нового року і Різдва...

Але дуже часто її малюють неправильно: восьмикутні сніжинки існують тільки на малюнках. Справжні ж завжди мають шість кутів. Але це аж ніяк не збіднює

різноманіття форм сніжинок. Їхні елементи: голочки, пластинки, колонки, деревця утворюють фантастичні комбінації. Жодна сніжинка не повторюється у своїй формі.

Чи знаєте ви, що сніг зовсім не білий, а прозорий. Та оскільки кристали мільйони разів відбивають і переломлюють промені світла, сніг видається нам білим.

Чи знаєте ви, що фінські діти починають втрачати наївність років у сім, коли дізнаються про найбільшу неправду, найбільше шахрайство у своєму житті. Виявляється Санта – Клауса не існує. Борода його з вати, він не їздить на санях, в які запряжені північні олені. І подарунки не від нього. Їх купують батьки, бабусі та дідусі.

А ми бажаємо вам, щоб ваші діти і онуки з роками не втрачали віри в диво новорічного свята, з нетерпінням чекали на нього і радісно шукали б, і знаходили під ялинкою подарунки від Діда Мороза.

Тож хай в кожній родині все ладиться, прибавляється, множитья і додається, усміхається і радіє, хай чарує всіх ніжність і п'янить любов. Любов до матері. Любов до батька, до бабусі, до дідуса, до рідної землі, на якій ми живемо і ростимо дітей.

Тож святкуйте Новий рік, ворожіть, щедруйте і шануйте звичаї нашого народу. Окрім того, що це традиції наших предків, це ще й цікава гра, з якою веселіше жити, і магичні обереги, які захищатимуть вас.

З Новим роком вас вітаю,
Щоб родило із землі,
Щоб хліб був на столі,
І в коморі, і в стодолі,
Щоб всього було доволі,
І не знали щоб розлуки
Наші діти і онуки.
Дай же, Боже, в добрий час,
Щоб добро гостило в нас.

Різдво

Із приходом жаданої пори Різдвяних свят ми поринаємо у чарівний світ, створений уявою і фантазією багатьох поколінь наших предків.

Різдво Христове – одне з найвеличніших свят наших і, мабуть, найбагатше народними традиціями. У Різдвяних звичаях розкривається душа українського народу, прагнення правди, добра, любові, миру.

Віншую вас із Різдвом Христовим
На добру долю і щасливий вік,
Щоб вам краще жилось, як торік.
Христос рождається!

Зима. Навколо біліють сніги. Мороз ніби пензлем розмалював вікна. Деревата обсіпані інієм і обліплені снігом. Нерухомі, білі, немов кришталеві, стоять вони, як у казці.

Святвечір... У хаті вітає різдвяний дух, серце сповнюється почуттям благоговіння і радості. Все оповите серпанком таємничості, тремтливого очікування.

Тиша... Урочиста тиша Святвечора. Чути навіть, як тихо потріскує пломінець великої свічки.

Свята вечеря... Вона свята, бо зібралася за столом уся родина. Вона свята, бо знаменням хреста, освячує її господар сім'ї. Зникли буденні клопоти, час ніби зупинився, всі очистилися душею і тілом, у хаті запанувала висока святість Духа.

Господи, захисти нас грішних – на росах, на водах та на тяжких переходах.

Дякуємо Богові Святому, що допоміг нам дочекатись у мирі та спокої цих свят. Та допоможи, Боже, їх у радості відправити і за рік других дочекатись.

Різдво Христове – одне з найтаємничиших християнських свят, адже повсюди в цей час можна зустрітися з дивом. З дивом пізнання свого майбутнього, особливо дівчатами: гадання на Святвечір вважається дуже показовим, саме в ці дні можна підняти завісу сьогодення, щоб зазирнути у – вірність – своє щасливе майбутнє.

Тож колядуймо, щедруймо, повторюймо давні віншування. Святкуймо Різдво!

Хай зблисне у нашому домі величина і красна наша зоря, а з нею засяє відроджене народне свято, залунає щедра та багата колядка на мир, на спокій, на добро і щастя!!!